

Agnieszka Tarnowska, Hai Nam Nguyen

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

ZMIANY W PRODUKCJI RYŻU W OKRESIE PRZEMIAN GOSPODARCZYCH W WIETNAMIE

CHANGES IN RICE PRODUCTION DURING THE ECONOMIC TRANSITION IN VIETNAM

Słowa kluczowe: Wietnam, produkcja ryżu, eksport ryżu

Key words: Vietnam, rice production, rice export

Abstrakt. Dokonano historycznej analizy zjawisk społeczno-gospodarczych, jakie wystąpiły w Wietnamie po II wojnie światowej. Celem badań było wykazanie ich wpływu na funkcjonowanie rolnictwa, a ściślej na obserwowane zmiany w produkcji i eksporcie ryżu. Szczegółowo opisano zmiany jakie zachodziły w latach 1990-2010. Celem badań było przedstawienie zmian w produkcji ryżu w Wietnamie.

Wstęp

Wietnam to kraj o bogatej przeszłości politycznej i obiecującej przyszłości gospodarczej. W ostatnim stuleciu przeszedł długą drogę przemian gospodarczych, choć nadal jest krajem typowo rolniczym. Jeszcze w XX wieku był kolonią i zapleczem surowcowym Francuzów. Obecnie jest piątym na świecie producentem ryżu i drugim na świecie jego eksporterem. To kraj, w którym gospodarka nierozdzielnie wiąże się z polityką, choć ekonomia tego kraju nie jest już tak zależna od rządów centralnych. W artykule wskazano, że rozwój gospodarczy państwa targanego wojnami i klęskami żywiołowymi polega na wykorzystywaniu atutów środowiskowych i jest w dużym stopniu uzależniony od przedsiębiorczości i pracowitości narodu, który ma duży potencjał kapitału ludzkiego.

Material i metodyka badań

Artykuł jest wynikiem studiów międzynarodowej literatury autorstwa ekspertów zajmujących się regionem Azji Południowo-Wschodniej. Przeprowadzone w pracy badania oparto głównie na danych pochodzących ze źródeł oficjalnych służb statystyki publicznej Polski (GUS) i Wietnamu (CSO). Analizę produkcji i eksportu ryżu sporządzono za lata 1990-2010 przy wykorzystaniu m.in. wskaźników dynamiki zmian. Uzupełniają ją analizy zjawisk polityczno-gospodarczych oparte na danych z historii najnowszej Wietnamu.

Zmiany polityczne w Wietnamie od XX wieku i ich wpływ na gospodarkę kraju

Wietnam od stuleci był i nadal jest krajem typowo rolniczym i należy do tzw. cywilizacji ryżu. W czasach kolonialnych na południu kraju powstały wielkie lądyfundia ryżowej monokultury [Olszewski 1991]. Zmiany w gospodarowaniu ziemią i szansę na niepodległość przyniosła Wietnamczykom II wojna światowa (tab. 1). Po ostatecznym zwycięstwie nad Francuzami w 1954 r. większość przedsiębiorstw przejęło państwo. Po 1957 r. również gospodarstwa rolne w Wietnamie przekształcono w spółdzielnie produkcyjne zarządzane przez władze lokalne i państwowe gospodarstwa rolne podlegające władzom centralnym. Lata 1954-1960 uznawano za czas szybkiego rozwoju rolnictwa i przemysłu, co doprowadziło do dynamicznego wzrostu gospodarczego Wietnamu [Beresford 1988]. Kraj ten był jednak silnie uzależniony od pomocy zewnętrznej – gospodarkę Wietnamu Północnego¹ wspierał Związek Radziecki, na strategię ekonomiczne południowej części kraju wielki wpływ miały Stany Zjednoczone [Nguyen 2009]. Ten dualizm i podział strefy wpływów doprowadził w efekcie do wyniszczającej wojny wietnamskiej trwającej 18 lat.

¹ Przedsiębiorstwa państwowe na północy były uzależnione od zewnętrznej pomocy finansowej (na początku lat 60. XX wieku pomoc ta stanowiła 25% dochodów budżetu państwa, pod koniec dekady wzrosła do 70%) [Beresford 1988].

Tabela 1. Najważniejsze wydarzenia we współczesnej historii Wietnamu

Table 1. Key events in the modern history of Vietnam

Lata/Year	Wydarzenia/Events
1945	Odzyskiwanie niepodległości po trzech wiekach kolonializmu francuskiego/ <i>Regaining independence after three centuries of French colonialism</i>
1954	Podział na niezależne państwa: komunistyczny Wietnam Północny i Wietnam Południowy/ <i>Division into independent countries: the communist North Vietnam and South Vietnam</i>
1957-1975	Wojna wietnamska/ <i>Vietnam War</i>
1976	Utworzenie zjednoczonej Socjalistycznej Republiki Wietnamu/ <i>Creation of a united Socialist Republic of Vietnam</i>
1977	Wstąpienie Wietnamu do ONZ/ <i>Accession of Vietnam to the UN</i>
1981	Początek reform w rolnictwie Wietnamu/ <i>Beginning of reforms in Vietnam's agriculture</i>
1986	Początek gospodarki rynkowej (reformy <i>doi moi</i>)/ <i>Initiation of a market economy (doi moi reforms)</i>
1994	Zniesienie embarga handlowego Stanów Zjednoczonych/ <i>The U.S. trade embargo lifting</i>
1995	Przystąpienie Wietnamu do ASEAN i AFTA/ <i>Vietnam's accession to ASEAN and AFTA</i>
1997-1998	Kryzys wschodnioazjatycki/ <i>East Asian crisis</i>
1998	Wstąpienie do APEC/ <i>APEC accession</i>
2007	Przystąpienie do WTO/ <i>WTO accession</i>

Zródło: opracowanie własne na podstawie Olszewski 1991, Noga, Stawicka 2009

Source: own study based on Olszewski 1991, Noga, Stawicka 2009

Stan gospodarki znacznie pogorszył się wskutek działań wojennych. Bombardowania i skażenia chemiczne zniszczyły środowisko naturalne i infrastrukturę rolniczą. Drastycznie zmniejszyła się produkcja żywności [Beresford 1988]. Wojna przyniosła kres pomocy zewnętrznej, ale przyczyniła się do zjednoczenia kraju. Po wojnie państwo nadal subwencjonowało przedsiębiorstwa, w tym również państwowe gospodarstwa rolne. Doprowadziło to do obniżenia ich efektywności ekonomicznej. Środki publiczne na ten cel wciąż rosły, choć ich udział w produkcji narodowym zmniejszył się w latach 1976-1980 z 27,7 do 19,7%. Średnioroczne tempo wzrostu dochodu narodowego w tych latach wynosiło zaledwie 0,4% przy wzroście populacji wynoszącym średnio 2,24%. Spowodowało to ogromny spadek dochodu na mieszkańca i ubóstwo społeczeństwa². Obywatele uzależnieni od państwowego rozdzielnictwa otrzymywali mniej niż 15 kg ryżu na osobę miesięcznie [Nguyen 2009].

Kryzys społeczno-gospodarczy w Wietnamie osiągnął największe rozmiary w 1986 r. Roczny wskaźnik inflacji przekroczył 700%, ponaddwukrotnie przewyższył eksport, pogłębiała się przepaść technologiczna między Wietnamem a krajami sąsiednimi. Rząd w Hanoi zmuszony był dokonać zmian ekonomicznych. Pod hasłem „odnowy” (*doi moi*) wprowadzono reformę, której główne założenia dotyczyły [Starzyk 1991]:

- podniesienia poziomu życia ludności kraju,
- uznania praw rynkowych za kluczowy regulator procesów gospodarczych,
- liberalizacji życia gospodarczego (zwiększenie liczby zatrudnionych w przedsiębiorstwach prywatnych do 10 pracowników),
- dewaluacji waluty narodowej (donga) z 425 do 4500 za 1 USD,
- obniżenia inflacji i podniesienia stóp procentowych do realnego poziomu,
- dekoloktywizacji gospodarstw rolnych i zwiększenie produkcji w gospodarstwach rodzinnych,
- poprawy stosunków międzynarodowych i otwarcia gospodarki dla przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego.

Reformy w rolnictwie zaczęły się wcześniej. Do początku lat 80. XX wieku, kluczową rolę w tym sektorze gospodarki odgrywały spółdzielnie produkcyjne, będące jednocześnie producentami i dystrybutorami surowców i przetworów rolnych. W 1981 r. pozwolono rolnikom dzierżawić należącą do spółdzielni ziemię i prowadzić własną działalność gospodarczą. Co więcej, zagwarantowano im prawo do dziedziczenia ziemi. Zmniejszyła się liczba spółdzielni i zaczęła rozwijać gospodarka rolna Wietnamu. Dalsze reformy rolne przeprowadzone w latach 1988 i 1989 znacznie ograniczyły gospodarkę spółdzielczą i rolę państwa w dystrybucji żywności i regulowaniu jej cen. Wraz ze zmniejszeniem dotacji do żywności i uwolnieniem jej cen malał deficyt budżetowy, a rynek produktów spożywczych stopniowo odzyskiwał równowagę między popytem a podażą [Vietnam's Economic... 1995].

Istotny dla wietnamskiego rolnictwa był 1989 r. ze względu na wprowadzone w tym czasie 3 programy gospodarcze: produkcji żywności i artykułów spożywczych, produkcji towarów konsumpcyjnych, produkcji towarów eksportowych. Na VII Zjeździe Komunistycznej Partii Wietnamu wprowadzono program restrukturyzacji zakładający m.in. rozwój rolnictwa i ukierunkowanie gospodarki na produkcję eksportową.

² Pod koniec II wojny światowej dochód narodowy przypadający na jednego mieszkańca Wietnamu był wyższy niż w Chinach [Nguyen 2009].

W tym samym, roku partia ogłosiła rezolucję nr 10 „Wszechstronna odnowa zarządzania gospodarczego w rolnictwie”. Gospodarstwa rolne miały być od tej pory autonomicznymi jednostkami, a rolnicy mogli 40% produkcji zagospodarowywać we własnym zakresie [Nguyen 2009].

Lata 90. XX wieku przyniosły kolejne zmiany gospodarcze w Wietnamie. Dało się zaobserwować współpracę prywatnych przedsiębiorstw handlowych z państwowymi. Atutem tych drugich były specjalne przywileje (system kontyngentów i umów licencyjnych) wykorzystywane m.in. przy eksporcie ryżu. Reformy z poprzedniej dekady zaczęły odnosić pożądany skutek w latach 1989-1992. Roczny dochód narodowy brutto wzrósł wówczas z 4,7% (1989 r.) do 8,1% (1992 r.), inflacja obniżyła się do niespełna 20%. W latach 1990-1991 ustała pomoc finansowa Związku Radzieckiego, do 1993 r. Wietnam nie mógł też liczyć na wsparcie światowych organizacji finansowych zablokowanych przez Stany Zjednoczone. Mimo to w pierwszej połowie lat 90. XX wieku gospodarka Wietnamu zdołała przejść od kryzysu gospodarczego do szybkiego wzrostu. Dochód narodowy brutto do 1997 r. utrzymywał się na poziomie 8-9%, udawało się też kontrolować inflację. Wzrost gospodarczy zainicjowało rolnictwo, które w latach 1993-1997 zwiększyło produkcję o 3,5-5% rocznie. Odegrało ono ważną rolę społeczną zaspokajając krajowe zapotrzebowanie na żywność i przyczyniło się do rozejdry eksportu. W latach 1989-1997 wartość eksportu w USD wzrosła siedmiokrotnie [Vietnam: Selected... 2002].

Druga połowa lat 90. XX wieku przebiegała w Wietnamie pod znakiem akcesji tego kraju do azjatyckich organizacji: ASEAN (Association of South East Asian Nations) i APEC (Asia-Pacific Economic Cooperation) oraz pod znakiem kryzysu wschodnio-azjatyckiego, który gospodarka Wietnamu przetrwała dobrze. Unia Europejska i ASEAN to dwie organizacje państw postrzegane jako najbardziej zaawansowane w integracji regionalnej na świecie [Oziewicz 2011]. Przystąpienie Wietnamu do ASEAN niewątpliwie korzystnie wpłynęło na rozwój gospodarczy tego kraju, wzrósł m.in. eksport ryżu. Jednakże stosunki handlowe w tym regionie są bardzo krytykowane przez polityków i badaczy. Mówi się o paraliżującej biurokracji, korupcji, przemycie, zbyt wolnym tempie liberalizacji handlu [Noga, Stawicka 2009]. Źle oceniane są obie z największych istniejących w regionie organizacji (ASEAN i APEC) prezentujące konkurencyjne wizje rozwoju regionu i opierające swą działalność głównie na nieefektywnych wymianach poglądów [Drelich-Skulska 2007].

W 2007 r. po 12 latach negocjacji Wietnam został przyjęty do prestiżowej Światowej Organizacji Handlu. Było to możliwe dzięki przeprowadzonym jeszcze w dość ograniczonym stopniu reformom rynkowym, a także deklaracjom obniżenia ceł, otwarcia rynku telekomunikacji, finansów i ubezpieczeń oraz redukcji subwencji rolnych [Gazeta Wyborcza 2006].

Zmiany w produkcji i eksporcie ryżu a popyt krajowy

Wietnam to kraj azjatycki o dużych, złożonych strukturach ekonomiczno-handlowych. Wysoko ocenia się potencjał rozwojowy wietnamskiej gospodarki, głównie dzięki liczebności i aktywności gospodarczej mieszkańców tego kraju, a także posiadanym przez nich zdolnościom adaptacyjnym. [Noga, Stawicka 2009]. Ludność Wietnamu stanowi ogromny zasób kapitału ludzkiego i tworzy jednocześnie równie wielki popyt na artykuły spożywcze, wśród których największą rolę odgrywa ryż. W tabeli 2 przedstawiono prognozę popytu na ten produkt w trzech scenariuszach. Wariant pierwszy i drugi zakładają wzrost gospodarczy na poziomie 6% rocznie, przy czym różne są w nich przyrosty liczby ludności miejskiej i liczby ludności ogółem w okresie od 2010 do 2020 r. W wariantcie trzecim przewiduje się utrzymanie stałego poziomu liczby ludności miejskiej (20% ogółu mieszkańców kraju). Wszystkie scenariusze przyjmują, że generalnie popyt wewnętrzny na ryż będzie w przyszłości malał. Wraz ze wzrostem zamożności społeczeństwa dieta gospodarstw domowych stanie się bowiem bardziej urozmaicona. Dzięki temu większą ilość ryżu będzie można eksportować.

Tabela 2. Przewidywany popyt na ryż w Wietnamie w latach 2010-2020
Table 2. Vietnam rice demand projections in 2010, 2015 and 2020

Rok/ Year	Niski popyt/Low demand*			Średni popyt/Moderate demand**			Wysoki popyt/High demand***		
	roczny [kg/os./ annually [kg per person]	ludność/ population [mln]	popyt całkowity/ total demand [mln t]	roczny [kg/os./ annually [kg per person]	ludność/ population [mln]	popyt całkowity/ total demand [mln t]	roczny [kg/os./ annually [kg per person]	ludność/ population [mln]	popyt całkowity/ total demand [mln t]
2010	148	88,7	13,1	149	92,3	13,7	156	95,8	14,9
2015	142	92,6	13,2	144	98,0	14,1	154	103,6	15,9
2020	138	96,5	13,4	141	104,2	14,7	152	111,9	17,0

Scenariusze/Scenarios: * A – 6%, B – 4%, C – wolny/low*; ** A – 6%, B – 3,7%, C – umiarkowany/moderate**;

*** A – 4%, B – 0%, C – szybki/fast***

(A – przyrost dochodu/increase in income, B – przyrost liczby ludności miejskiej/urban population growth, C – przyrost liczby ludności ogółem wg prognoz ONZ/total population growth projections by the UN).

Źródło/Source: Young i in. 2002

Duże zasoby ludzkie w połączeniu z korzystnym dla produkcji roślinnej klimatem sprawiają, że w niektórych regionach kraju (Delta Mekongu) ryż można zbierać 3-krotnie w roku. Polityka państwa po 1986 r. sprawiła, że powierzchnia jego uprawy wzrosła w Wietnamie z 6,04 mln ha w 1990 r. do 7,51 mln ha w 2010 r., tj. o blisko ¼ [CSO 2012]. Rząd Wietnamu od początku lat 90. XX wieku za główny cel swojej polityki żywnościowej postawił samowystarczalność w produkcji ryżu i stabilizację jego cen. Wprowadził wiele bezpośrednich działań mających ten cel przybliżyć. Ocenia się, że spośród nich zachętą do produkcji ryżu były:

- oznaczenie obszarów użytków rolnych przeznaczonych wyłącznie do produkcji ryżu,
 - ustalenie „podłogi cenowej”³ dla ryżu, aby zagwarantować zyski uprawiającym go plantatorów,
 - zachęcenie firm handlujących ryżem do zwiększania jego rezerw.
- Do działań niepożądanych zalicza się:
- regulacje eksportu ryżu przez kwoty eksportowe,
 - przyznawanie pierwszeństwa w eksporcie ryżu przedsiębiorstwom państwowym [Policy Reforms... 2011].

Dzięki prowadzonej polityce rolnej obserwuje się w ostatnich dekadach zrównoważony rozwój wietnamskiego rolnictwa. Jego głównym produktem przeznaczonym przede wszystkim na rynek krajowy jest ryż. Jest on dobrem strategicznym, gdyż w jego produkcję zaangażowanych jest większość zasobów pracy w rolnictwie i stanowi podstawę diety Wietnamczyków. W ostatnich dekadach dynamiczny wzrost produkcji ryżu sprawił, że zaspokojono popyt krajowy, a nadwyżki ryżu są eksportowane. W tabeli 3 zebrano najważniejsze dane obrazujące zmiany w produkcji i eksporcie wietnamskiego ryżu na rynki światowe. Dla porównania przytoczono dane ogólnoświatowe.

Wietnam jako producent ryżu zajmuje obecnie 5 miejsce na świecie. Dynamika wzrostu tej produkcji w badanym okresie (tab. 3) była wysoka, zwłaszcza w latach 1995-2000, tj. od momentu przystąpienia tego kraju do organizacji ASEAN i po zniesieniu embarga handlowego Stanów Zjednoczonych na wietnamskie produkty. Podczas, gdy na świecie zbiory ryżu wzrosły w badanym okresie średnio o 32%, w Wietnamie ten przyrost był ponadtrzykrotnie wyższy. Obserwuje się przy tym ciągle wzrost udziału tego kraju w światowej produkcji ryżu, choć od 2000 r. udział ten zwiększa się dużo wolniej niż w latach 90. XX wieku.

Dzięki szybko rosnącej produkcji ryżu w latach 90. XX wieku rozwiązano krajowy problem deficytu żywności, pobudzonego rozwój gospodarczy Wietnamu i zwiększono eksport. W latach 1990-1995 produkcja ryżu rosła w tempie 1 mln t rocznie. To pozwalało eksportować pod koniec tego okresu już blisko 2 mln t tego produktu rocznie. W 2005 r. eksport ryżu wynosił już 5,3 mln t [Vietnam Fulfils... 2007]. Wietnamskie Ministerstwo Planowania i Inwestycji zakłada, że w latach 2012-2015 roczny eksport ryżu wyniesie 6 mln t. W okresie 2006-2010 całkowita masa wyeksportowanego ryżu osiągnęła 26,7 mln t, tj. 5,34 mln t rocznie. W porównaniu do lat 2001-2005 było to o 33,7% więcej. Od 1989 r. do 2011 r. wyeksportowano łącznie 76,54 mln t ryżu (średnio 3,48 mln t rocznie) [Vietnam targets... 2011]. W ciągu kilkunastu lat zamknięta gospodarka ubogiego Wietnamu zmieniła się w prężną i otwartą gospodarkę o całkowitym obrocie handlowym przekraczającym dochód narodowy brutto [Nguyen, Thuy 2009]. Eksport wietnamskiego ryżu w okresie 1990-2009 wzrósł czterokrotnie, na świecie ten wzrost był dużo mniejszy (tab. 3).

Tabela 3. Plony, zbiory i eksport ryżu w Wietnamie
Table 3. Rice yield, harvest and export in Vietnam

Wyszczególnienie/Specification		Lata/Years				
		1990	1995	2000	2005	2009
Zbiory [tys. t]/ Harvest [thous. t]	świat/world 1990=100	518 000 100	547 100 106	599 356 116	634 392 122	685 240 132
	Wietnam 1990=100	19 225 100	24 964 130	32 530 169	35 833 186	38 896 202
Plony/ Yield [dt/ha]	świat/world 1990=100	35,2 100	36,6 104	38,9 111	40,2 114	43,3 123
	Wietnam 1990=100	31,8 100	36,9 116	42,4 133	49,5 156	52,3 164
Eksport [tys. t]/ Export [thous. t]	świat/world 1990=100	12 471 100	22 510 180	23 546 189	29 489 236	31 781 255
	Wietnam 1990=100	1 460 100	1 988 136	3 477 238	5 255 360	5 969 409
Udział Wietnamu w światowej produkcji ryżu/ Share of Vietnam in the global rice production [%]		3,7	4,6	5,4	5,6	5,7
Udział Wietnamu w światowym eksporcie ryżu/ Share of Vietnam in world rice export [%]		11,7	8,8	14,8	17,8	18,8

Źródło/Source: Rocznik Statystyczny RP 2004, 2006, 2011, [www.vietfood.org.vn] i FAOSTAT [faostat.fao.org]

³ Jest to urzędowa cena minimalna sprzedaży danego dobra. Jest ona wyższa od ceny równowagi rynkowej, skutkuje nadwyżką rynkową i chroni interesy producentów.

Podsumowanie

Rolnictwo pełni w Wietnamie bardzo ważną rolę, gdyż jest jednym z najważniejszych działów gospodarki narodowej. Ma znaczenie krajowe i międzynarodowe, bo tworzy ponad 20% część PKB i dostarcza podstawowych surowców eksportowych. Najważniejszym z nich jest ryż, będący głównym składnikiem diety wietnamskiego społeczeństwa i najważniejszym rolniczym produktem eksportowym. W ostatnich dekadach obserwuje się znaczący ponadprzeciętny wzrost produkcji i eksportu ryżu w Wietnamie. Jest to zasługą reform gospodarczych przeprowadzanych od 1981 r. (w tym reform rolnych), dzięki którym Wietnam mógł otworzyć się na świat, a także ogromnej pracowitości i przedsiębiorczości mieszkańców tego kraju. Największą dynamikę produkcji i eksportu ryżu odnotowano w latach 1995-2000, tuż po wstąpieniu tego kraju do organizacji regionalnych, tj. ASEAN i APEC i po zniesieniu embarga handlowego Stanów Zjednoczonych. Mimo długoletniej wyniszczającej wojny Wietnam zdołał wydzwignąć gospodarkę i dołączyć do grupy państw o wysokim potencjale rozwojowym. Jest obecnie jednym z głównych producentów i eksporterów ryżu na świecie i liczącym się na rynkach zagranicznych partnerem handlowym (o czym świadczy przyjęcie Wietnamu do WTO w 2007 r.). Przed Wietnamem jest jeszcze długa droga do pełnego urynkowania gospodarki i dobrobytu na miarę państw rozwiniętych, zwłaszcza że w ostatnim czasie obserwuje się spowolnienie rozwoju gospodarczego.

Literatura

- Beresford M.** 1988: Vietnam, Politics, Economics and Society. Continuum International Publishing, London, 130.
- Drelich-Skulska B. (red.)**. 2007: Azja-Pacyfik. Obraz gospodarczy regionu. Wyd. AE, Wrocław, 57.
- FAOSTAT, [www.faostat.fao.org], odczyt 5.04.2012.
- Gazeta Wyborcza* [www.wyborcza.pl/1,86669,3724134.html], odczyt 3.04.2012.
- General Statistics Office of Vietnam [www.gso.gov.vn], odczyt 10.04.2012.
- Nguyen T.T.T.** 2009: Doi moi – Zmiany społeczno-ekonomiczne w Wietnamie: ich źródła, istota i rezultaty. *Azja-Pacyfik*, 12, 72-88.
- Noga M., Stawicka M.K. (red.)**. 2009: Kraje rozwijające się Azji Południowo-Wschodniej i ich wpływ na rozwój gospodarczy Polski. CeDeWu, Warszawa, 9, 22-25, 28, 60, 90, 93.
- Olszewski W.** 1991: Historia Wietnamu. Ossolineum, Wrocław, 9.
- Oziewicz E.** 2011: Economic co-operation of the European Union with the Association of Southeast Asian Nations. [W:] *Gospodarka a polityka na przykładzie państw azjatyckich* (red. J. Marszałek-Kawy). Wyd. Adam Marszałek, Toruń, 27.
- Policy Reforms Associated With Vietnam's Rice Production and Trade: Simulating the Macroeconomic, Sectoral and Distributional Impacts, *Collaborative Research Program Policy Note 3*, [www.isgmar.org.vn], odczyt 10.04.2012.
- Starzyk K. (red.)**. 1991: Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w gospodarkach Azji Pacyfiku. Wyd. Naukowe Semper, Warszawa, 159.
- Vietnam Fulfills Rice Export Target for 2007, [www.worldcommodityfunds.com], odczyt 5.04.2012.
- Vietnam's Economic Renovation and Foreign Economic Policies. 1995: Hanoi, 21.
- Vietnam: Selected Issues and Statistical Appendix. 2002: IMF Country Report. 2, 38, [www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2002/cr0205.pdf], odczyt 4.04.2012.
- Vietnam targets yearly rice export of 6 million tonnes, informacja Ministerstwa Paliowania i Inwestycji w Wietnamie [www.mpi.gov.vn], odczyt 4.04.2012.
- Vietnam Food Association, [www.vietfood.org.vn], odczyt 5.04.2012.
- Young K.B., Wailes E.J., Cramer G.L., Nguyen T.K.** 2002: Vietnam's Rice Economy: Development and Prospects. Research Report, 968, University of Arkansas, Arkansas, 23.

Summary

The paper presents a historical analysis of the socio-economic phenomena that occurred in Vietnam after World War II. The aim was to capture their impact on the functioning of agriculture, specifically on the observed changes in the production and export of rice. The description details changes during the period 1990-2010.

Adres do korespondencji:

mgr inż. Agnieszka Tarnowska, mgr Hai Nam Nguyen
 Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
 Katedra Ekonomiki i Organizacji Gospodarki Żywnościowej
 ul. Komandorska 118/120
 53-345 Wrocław
 tel. (71) 368 07 58, (71) 368 05 08
 e-mail: agnieszka.tarnowska@ue.wroc.pl